

A modul kódja:
GYÖM_5_1

A MODUL CÍME

„SZENT GERGELYNEK JELES NAPJÁN...”

A modul felhasználási területe: Második évfolyam

KÉSZÍTETTE:
HORVÁTH SÁNDORNÉ

ISKOLA NEVE: HÁRY LÁSZLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA GYÖMÖRE

A modul végleges változatának kialakításában közreműködtek (bikoriskolák szakértői)

1.....2.....3.....

4.....5.....6.....

Iskola neve:

A modul kiemelt és általános céljai: Nemzeti azonosságtudat kialakítása, helyi hagyományokhoz kapcsolódó népszokások				
Tartalmi fókusz: Szabadidőhöz köthető tevékenységek				
Fejlesztési fókuszok: <i>Hosszú távú:</i> - Népünk múltjának megismerése - nemzeti azonosságtudat kialakítása - Énkép, önismeret fejlesztése - Erkölcsei, esztétikai érzék fejlesztése - Verbális kifejezőképesség fejlesztése <i>Rövid távú:</i> - Szövegértés fejlesztése - Önálló feladatvégzés gyakorlása - Hangzó és néma olvasás gyakorlása - Együttműködő készség fejlesztése				
A modul kapcsolódik a következő modulokhoz		Téma: Szent Mihály napi népszokások, Márton napi hagyományok, Angyalszárnyak suhogása, Évfolyam: alsó tagozat 2. osztály		
A megvalósításhoz szükséges szakmai kompetenciák		Kooperatív technikák alkalmazása Drámapedagógiai jártasság Népi hagyományok ismerete Kézműves tevékenységekben való jártasság		
1. Részmodul címe Gergely napi népszokások „Lám a madarak is hogy szaporodjanak...”	2. Részmodul címe Gergely napi népszokások „Szent Gergely doktornak, híres tanítónknak...”	3. Részmodul címe Gergely napi népszokások „Adjatok szalonnát, omne dignum leverendum laude...”	4.Részmodul címe Kézműves tevékenység „Bé. bé, bé, iskolába menjünk...”	5.Részmodul címe „A,a, a, ma van Szent Gergely napja...”
Célok: Népi hagyományok megismerése	Célok: Népi hagyományok megismerése	Célok: Népi hagyományok megismerése	Célok: Népi hagyományok ápolása	Célok: Népi hagyományok ápolása Közösségépítés

			Takarékosságra nevelés Ösztönöz és az újrahasznosításra	Egymásra figyelés Viselkedéskultúra mélyítése
A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Szociális kompetenciák Zenei hallás fejlesztése	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Hangzó olvasás fejlesztése Szövegértés, beszédkésztség fejlesztése Összefüggések felismerése	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Szövegértés, beszédkésztség fejlesztése Társakkal való együttműködés	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Esztétikai érzék fejlesztése Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése	A részmodulban fejlesztendő kompetenciák: Anyanyelvi kommunikáció fejlesztése Zenei érzék fejlesztése
Részmodul időkerete 1 óra	Részmodul időkerete 2 óra	Részmodul időkerete 1 óra	Részmodul időkerete 2 óra	Részmodul időkerete 1 óra
A modul össz. óraszám: 7 óra				

MODULHOZ KAPCSOLÓDÓ ÁLTALÁNOS ISMERETEK:

Hagyományőrzés Jeles napok

Az iskoláknak nagy gondot kell fordítani a magyar hagyományápolásra, a múlt tiszteletére. A XXI. sz. embere nagyon keveset tud a régi idők népszokásairól, amelyekben a magyar nép lelkivilága, parasztságunk szellemi kultúrája olyan jellemzően mutatkozott meg. Legtöbb népszokásunk az ünnepekhez, az esztendő jeles napjaihoz fűződik, ezek az ünnepek hosszú századokon át a paraszti közösség ünnepei voltak. A hagyományos paraszti világban nem kellett mindig külön tanítani pl. a néptáncokat, népdalokat, kézműves technikákat, hiszen mindezeket főként utánnézéssel, sajátították el a kisgyermek nagyobb testvéreiktől, szüleiktől, nagyszüleiktől, így módon nevelődtek bele a hagyományokba. Ma nagyon fontos, hogy az iskolai oktatásban kiemelkedő szerepet kapjanak a hagyományok, különösképpen a helyi hagyományok ápolása, feltárása. Az oktatásban is fontos a néphagyományok továbbadása, éltetése. A hagyományokkal, különösen a helyi hagyományokkal már gyermekkoruktól kezdve kell megismertetni a tanulókat. A még mindenre nyitott kisgyermek sokkal fogékonyabb a néphagyományok befogadására, újjáélesztésére.

A népszokásokkal való ismerkedés bővíti a tanulók kultúrtörténeti ismereteit, elősegíti olyan tanulói magatartás kialakulását, melynek lényeges eleme a hagyományőrzés, a népi kultúra nemzeti értékeinek megbecsülése. Ünnepeinkkel, hagyományainkkal azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek érezzék meg: a világnak, amelybe beleszülettek múltja és jövője van. Az életben legfontosabb dolog a szeretet, az egymásnak örömet szerző emberi összetartozás, ezért vagyunk a világon, és e világban ne csak legyünk, hanem otthon is érezzük magunkat.

„Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”

(Tamási Áron)

Gyermekeink a családokban alig, vagy egyáltalán nem találkoznak hagyományokkal. Többségük népmesét, népdalt is ritkán hall. Mindennapi életünkben sajnos ezeket az értékeket kiszorítják a műmesék, gépi zene, rádió, televízió. Iskoláink feladata, hogy ezeket a már-már elveszni látszó hagyományokat jeles alkalmakon, napokon megismertessük tanulóinkkal.

Szinte nincs olyan hónap, amelyhez ne kapcsolódna valamilyen jeles napi esemény. Fontos, hogy az országunkban élő diákjainkkal sikerül megszerettetni népi kultúránkat. Alsós tanulóknak népi gyermekjáték szakkör szervezhető, melyen a már-már elfeledett énekes népi gyermekjátékok taníthatók meg. A szakkörrel fel lehet lépni a környező települések hagyományőrző rendezvényein. Az országnak minden pontján szerveznek ilyen eseményeket.

Ha van megfelelő szakember, akkor citera együttes is alapítható. A gyerekek könnyen tanulják a tájegységek szerint összeállított dalsokrokat. Minden ünnepély színes programja lehet, mikor a diákok fellépnek.

A hagyományos rajz és technika tantárgyak tanítása helyett kézművesség tantárgy is létrehozható, melynek keretein belül tanulók megismerkedhetnek a tárgyalkotó népi kultúra sokszínűségével. E tantárgy szervesen kapcsolódik a harmadik osztályban szervezett modulokhoz.

A hagyományörzés fontosságára már kisiskolás korban fel kell hívni a diákok figyelmét. Így jött az ötlet, hogy nemcsak szakköri, de tanórai keretek között is működhet ez a munka. A moduláris oktatás jó keretet ad ennek a megvalósítására. A második osztályos gyerekek már elegendő ismerettel rendelkeznek az adott témákban ahhoz, hogy ez irányú ismereteiket tovább bővíthessük.

Gergely-járás

Az iskolás gyermekek Gergely-napi (márc. 12.) köszöntő, adománygyűjtő, eredetileg többszereplős dramatikus játéka. Országosan ismert volt, de élő gyakorlatát csak a Dunántúlról és palóc vidékekről gyűjtötték. Az iskolás gyermekek csapatostul házról házra járva verbuválták az iskolába a gyerekeket. A katonai toborzás mintájára a szereplők gyakran különféle katonai rangokat viseltek, „szent Gergely vitézeinek” is nevezték őket. A püspököt is meg szokták személyesíteni. Sok helyütt leegyszerűsödött, s az egykori szereplők közösen énekeltek, csak megkülönböztető öltözkük maradt meg. Maszkjuk jellemző darabjai voltak a csúcsos papírsüveg és a fakard. A Gergely-járás több szövegből összetett énekének legjellegzetesebb darabja a „Szent Gergely doktornak, híres tanítónknak az ő napján”, „Régi szokás szerint, menjünk Isten szerint iskolába...” kezdetű ének volt. Ezen kívül az énekhez kapcsolódhatott a szereplők tréfás bemutatkozása, továbbá jó kívánság mondókák és tréfás adománykérés (pl. latinnal kevert szöveggel) stb. A szokás egyik célja éppen az adománygyűjtés volt a tanítónak; sok helyütt díjlevélben is biztosították számára. A természetbeni adományokból (lencse, bab, borsó, kolbász, szalonna, zsír, tojás) megvendégelte a köszöntőket. Az adományok gyűjtését Kosárhordónak, Nyársasnak nevezett szereplők végezték. A szokás iskolai ünnepségben gyökerezik, amelyet IV. Gergely pápa rendelt el 830-ban I. Szent Gergely tiszteletére. Magyarországi ünneplésének kezdeteire nincsenek pontos adataink. Ács Mihály énekeskönyvében (Zöngedező mennyei kar... Lőcse, 1696) az említett ének szerepel. A tanítók egyéni leleményei is alakították a szokást (pl.

Kecskemét Sámuel ref. kántortanítótól a Gömör megyei Simonyiból kéziratban fennmaradtak a tanítványaival 1817–26 között előadott változatok). A kutatás szláv eredetűnek tartja. A Dunántúlról fennmaradt a szokás egyházi tiltása is 1756-ból, az „ocsmány énekek és bohócos ugrándozás” miatt.

A modulban jó lehetőség rejlik arra, hogy a helyi óvodákkal ápoljuk kapcsolatainkat. A gyerekek által tanult dramatikus játék a nagycsoportos óvodásoknak előadható.

Tartalmi egységek bemutatása:

1. Részmodul

GERGELY-JÁRÁS NÉPSZOKÁSA

„Lám a madarak is hogy szaporodjanak...”

I. RÁHANGOLÓDÁS (10 perc)

Zenehallgatás

Beszélgetés

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA (45 perc)

1. Tavaszköszöntő madaras feladatok
2. Népi gyermekjátékok

III. ÉRTÉKEKELÉS (5 perc)

RÁHANGOLÓDÁS (10 perc)

Zenehallgatás

Kolompos együttes: Szent Gergely doktornak...(Jönnek a huszárok c. CD)

<http://egyszervolt.hu/dal/gergelyjaras.html>

A zene kapcsán spontán beszélgetés Gergely pápáról és a régi iskoláról.

ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA (45 perc)

Amit a gyerekeknek el kell mondani e napról:

Gergely napja tavaszkezdő nap. A Gergely-járás, az iskolás gyermekek adomány gyűjtő, köszöntő játéka. E szokás régre vezethető vissza. I. Gergely pápa nevéhez fűződik, aki az iskolák védőszentje is.

Abban az időben, amikor még nem volt kötelező az iskolába járás, ilyen toborzással igyekeztek népszerűsíteni "Gergely vitézei" a diákéletet. Az iskoláskorú fiú gyerekek a katonai toborzás mintájára különféle katonai rangokat viseltek. Fejükön szalagokkal feldíszített, csúcsos papírsüveg, kezükben fakard volt, az adományok számára kosarat vagy zsákot vittek. Így jártak házról, házra.

1. Tavasszal kapcsolatos népköltések olvasása, megtanulása. (8 perc)

Azt mondják a cinegék,

Gyere tavasz, várva várlak

Itt a tavasz, nyitnikék!

Hozz zöld ruhát, fűnek, fának.

/magyar népköltés/

/magyar népköltés/

2. Emlékezet fejlesztő gyakorlat (5 perc)

Körben ülünk a gyerekekkel. Az első tanuló mond egy madárnevet. A következő megismétli azt, és hozzátesz még egyet. Így alkotunk madárnevekből szóláncot.

3. Madarak fészeképítése (5 perc)

Képek sorrendbe állítása Rajzos feladat (Melléklet)

4. Madarak jellemzője beszélgetés-szókártyák (5 perc)

(Melléklet)

5. Igaz-hamis feladatlap önálló kitöltésre (5 perc)

(Melléklet)

6. Madarak megismerése Csoportmunka (8 perc)

(Melléklet)

Minden csoport egy-egy madarat dolgoz fel. Majd az elolvasott szöveg alapján kiszínezik a madarat a valóságnak megfelelően.

Meggyvágó madár: Hossza 18 centiméter, testtömege 46-80 gramm. Feje nagy, nyaka rövid, termete tömzsi. Kékesfekete szárnyain fehér keresztszalag található. Feje fahéjszínű, háta gesztenyebarna, testalja ibolyaszínű. Fekete torokfoltja van.

Feketerigó: Testhossza 24-25 centiméter, testtömege 80–120 gramm. Csőre sárga, szeme fekete, lábai barnák. A hím fekete, a tojó barnás színű, a fiatalok az első vedlésig pettyezett mintájúak. Kiváló énekes, csak nappal énekel.

Kék cinke: Testtömege 9-13 gramm, hossza 11-12 centiméteres. Nevét kék fejtetőjéről és kékes szárny- és farok végéről kapta. Csőre, torka, valamint fehér arcfoltjait közrefogó szem- és nyakszalagja fekete, hasa sárga, háta és szárnyai zöldes színűek.

Veréb: Hossza 14 centiméter, testtömege 24-38 gramm. A fej eleje és középső része barnásszürke, a szemtől kezdődő s a halántékon keresztül a tarkóig húzódó széles sáv szürke. Hasi oldalának egyéb alsó részei fehérek, az oldalak felé hamuszürkések. Farktollai sötétbarnák. Szeme barna, csőre fekete, lába sárgásbarna.

A munkák ellenőrzése

A tanterem átrendezése a játékhoz (2 perc)

7. Népi gyermekjáték: A madarász (7 perc)

A terem két végében párhuzamosokat húzunk. Mindkét vonal mögött madártanya található. A madarak nevet választanak maguknak. (Pl. gólya, fecske , rigó...) A játék kezdetén a madarak mind egyetlen tanyán vannak. A rajtvonal előtt áll a madarász, előtte 1-2 méterrel a vevő. Őket mondókéval választjuk ki. A kettejük közötti párbeszédet a vevő kezdi: (Lásd melléklet) A vevő annyiszor csap a madarász tenyerébe, ahány forintot kért. Az utolsó tenyércsapáskor a madár átszalad a másik tanyára. A vevő igyekszik megfogni. Ha sikerül, a vevő új néven madár lesz, és új madarászt kell választani. A játék akkor ér véget, ha minden madár átkerül a szemben lévő tanyára.

III. ÉRTÉKELÉS AZ ADOTT SZEMPONTOK SZERINT (5 PERC)

Önértékelés:

- aktivitás, együttműködés, fegyelem, szabályok betartása

A csoportmunka értékelése:

- a csoporton belüli előzetes megbeszélés alapján

2. Részmodul

GERGELY-JÁRÁS NÉPSZOKÁSA

„Szent Gergely doktornak, híres tanítónknak az ő napján...”

I. RÁHANGOLÓDÁS

Zenehallgatás

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

Szövegértés feladatok

Terményjósító mondókák

Gergely-járás dal tanulása

III. ÉRTÉKELÉS

RÁHANGOLÓDÁS (10 perc)

1.Csoportalakítás Képek segítségével (kosár, kard, süveg, nyárs)

2. Zenehallgatás Ghymes együttes dala

<http://www.youtube.com/watch?v=x3U0W3ZFuBg>

3. Tavasz mondóka tanulása

Adj, Isten, meleget,
Fünek-fánok levelet!
Nyisd ki, Isten, kiskapudat,
Ereszd be a meleget,
Zárd ki a hideget!

Náprádfa (Göcsej, Zala megye)

4. Tavaszváró népköltés éneklése, játssza (melléklet)

A gyerekek a népköltést már gyermekjáték szakkör keretében megtanulták. Itt csak ismételjük a dalt és hozzá kapcsolódó egyszerű mozgást.

ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA (105 perc)

1. Rejtvény (10 perc)

Összekeveredett betűkből rakjátok ki a szavakat! Írjátok le ABC sorrendben!

ADOMÁNY, DIÁKOK, FAKARD, KATONÁK, SZALONNA

Az eddig megbeszéltek alapján hogyan kapcsolódnak ezek a szavak a témánkhöz?

A munkák ellenőrzése

2. Szövegfeldolgozás

Szövegfeldolgozás lépései:

- A szöveg néma, önálló olvasása (jól olvasók) (8 perc)
- Tanítói segítséggel (nehezebben olvasók)

Tanári narráció:

Olvasás közben	Húzd alá a számodra ismeretlen szavakat, kifejezéseket!
	Tegyél pipát ahhoz a részhez, amit már tudtál!
	Tegyél felkiáltó jelet ahhoz a részhez, amiről most olvastál először!
	Tegyél csillagot oda, ami számodra a legérdekesebb volt!

Számold meg a bekezdéseket!

A gyerekek jelölésének megbeszélése, a szövegről eszükbe jutott gondolatok meghallgatása

(10 perc)

- A szöveg hangzó olvasás

(10 perc)

Népszokások – március 12. Gergely-járás

E napon I. Gergely pápára emlékezünk, aki iskolák alapítója és támogatója volt. A régi időkben a szegény tanulók ezen a napon adományokat gyűjtöttek, hogy folytatni tudják a tanulást. Később már új tanulókat is csalogattak az iskolába. Abban az időben ugyanis még nem volt kötelező mindenkinek iskolába járni. Hogy minél többen kedvet kapjanak a tanuláshoz, a diákok verseikkel bemutatták az iskolai életet, s azt, hogy mi mindent tanulhatnak meg tanítójuktól. Ezt a szokást nevezték el Gergely-járnak.

A diákok kis katonákként járták végig a falut. Az ünnepi öltözethez papírból készült csúcsos süveg, szalagokkal díszített csákó és fakard tartozott. Kosarat is vittek magukkal az adományoknak. A gyerekek dobbal, zászlóval csaknem minden házba beköszöntöttek. Az asztalt körülállva pár dalt énekeltek, majd előállt a nyárs- és kosárhordó társuk. A háziak a nyársra szalonnát szúrtak, a kosárba tojást tettek. A tehetősebbek pénzt is adtak.

A Gergely-járás szokása ma már csak kevés helyen van divatban. A Gergely-naphoz kapcsolódó termésjósítás, mely szerint ekkor kell elvetni a babot, borsót, búzát, rozst, máig fennmaradt. Néhol a krumplit is e napon rakják el a földbe.

3. Feladatlap kitöltés, megbeszélés, ellenőrzés (Melléklet)

(25 perc)

- Húzd alá a szövegben, hogy miért emlékezünk Gergely pápára!
- Miért alakult ki a Gergely-járás szokása? Fejezd be a mondatokat!
- Pótold a mondatok hiányzó szavait!
- Igaz-hamis feladat

A feladatok közös megbeszélése, javítása, értékelése.

4. Gergely-járás dal hallás utáni tanulása (Melléklet)

(10 perc)

A dalt a tanító többszöri éneklését követően hallás után tanulják meg a gyerekek.

5. Puzzle kirakása, felragasztása (Melléklet)

(10 perc)

6. A népszokáshoz kapcsolódó szólások gyűjtése, leírása

(10 perc)

Ismert szólás van arra, ha ezen a napon esik a hó: “Megrázza még szakállát Gergely.”
„Gergely napi szél Szent György napig él.”

Régen e napon a honti gyerekek acélt és tűzkövet tartva kezükben így köszöntöttek: “acélt hoztam, tüzet ütöttem kegyelmeteknek”. Az acélt úgy dobták a földre, hogy az egy darabig forogjon; a tavaszba forduló napot idézték vele.

Tanterem átrendezése a gyermekjátékokhoz

(2 perc)

7. Népi gyermekjátékok ...(Melléklet)

(10 perc)

- Tüzet viszek, ne lássátok ...

A gyermekek körbeállnak és énekelnek. Egy játékos kendővel a kezében a körön kívül sétál, s valakinek a háta mögé leejti a kendőt, az felkapja, s üzi vele a kendő ledobóját. Ha elérte, helyet és szerepet cserélnek.

- Járok egyedül (Várkör-járás)

A gyerekek körben kézfogással állnak. Kívül áll a vándor, belül a király. A dal alatt elindul a kör. A vándor ellentétes irányba megy a körrel. A dal végén a király megnevez egy gyereket. Ő is csatlakozik a vándorhoz, és egyre többen mennek körbe. A játék addig tar, míg csak páran maradnak a körben.

ÉRTÉKEKÉLÉS AZ ADOTT SZEMPONTOK SZERINT (5 perc)

Önértékelés:

(3 perc)

aktivitás, együttműködés, fegyelem, szabályok betartása

A csoportmunka értékelése:

(2 perc)

a csoporton belüli előzetes megbeszélés alapján

3. Részmodul

„Adjatok szalonnát, omne dignum leverendum laude...”

I. RÁHANGOLÓDÁS

Népdal éneklés

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

- Műsor szerepeinek kiosztása
- Műsor összeolvasása

III. ÉRTÉKEKÉLÉS

RÁHANGOLÓDÁS (10 perc)

Az előző foglalkozáson tanult dalok éneklése

ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA (45 perc)

- Gergely-járás műsor összeállítása
- Szerepek kiosztása
- Jelmezek megbeszélés

Egyre több olyan iskola van Magyarországon, amelyik feleleveníti a Gergely-járás hagyományát. Ez fontos, mert a gyerekek megismerkedhetnek a leendő elsősökkel, a nagycsoportos óvodásokban egyfajta felfokozott várakozás jelenik meg. Ezzel együtt látják régi óvodatársaikat iskolásként. Másrészt régi már-már elveszett hagyományt elevenítenek fel a gyerekekkel, így a múlt tiszteletét saját maguk tapasztalják meg. Jelmezes műsorral és apró ajándékokkal kedveskedhetnek az iskolások az ovisoknak. Érdekes a második korosztállyal csinálni a műsort. Az elsősök még nehezen tanulják meg a régies szövegeket, a harmadikos gyerekek pedig már nem találják meg a közös hangot a nagycsoportos óvodásokkal.(saját tapasztalat)

1. A műsor összeállításához kiválasztjuk a szereplőket.

Gergely pápa, püspökök, katonák, „álarcos”, „kalaposok” „nyársas” „kosaras” „zászlós” „kisdobos” „kis diák” „zacskós”

Akinek nem jut szerep, az is mond egy-egy mondatot. A hosszú dalt lehet prózai részre is bontani.

Kiosztjuk a szövegeket. A régies kifejezéseket megbeszéljük a tanulókkal. Így könnyebben tanulják meg

2. A jelmezek megbeszélése

A jelmezek a következők lehetnek:

- Pápa- Püspök: Papírból süveg, ministráns ruha, nyakban lila sál
- Katonák, Zászlós: Huszárcsákó, fakard, fehér ing, fekete nadrág

- Lányok: Fehér blúz, néptáncos (kékfestő) szoknya
- „Kalapos”, „Nyársas”: Fehér ing, fekete mellény és nadrág, kalap színes krepp papírszalagokkal.
- Álarcos: Ijesztő farsangi maszk

(Műsort lásd mellékletben)

III: ÉRTÉKELES (5 perc)

Önfegyelem, együttműködés a társakkal

4. részmodul

„ Bé, bé, bé, iskolába menjük bé...”

I. RÁHANGOLÓDÁS

Műsor próbája

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA

Kézműves tevékenységek

III. ÉRTÉKELES

I. RÁHANGOLÓDÁS (15 perc)

Műsor próbája

Ha van rá lehetőség, a jelmezeket is vegyék fel a gyerekek, hogy szokják a benne mozgást.

II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁS (100 PERC)

- Kézműves foglalkozás Ajándékkészítés az óvodásoknak

A helyiség rendje (3 PERC)

Tanári instrukciók

Röviden ismertessük a terem rendjét és a foglalkozáson használt eszközök balesetmentes használatának módját. (olló használatakor ügyeljenek a kezekre! A ragasztópisztolyt csak felnőtt segítségével használjátok!)

A gyerekekkel együtt előkészítjük a termet a foglalkozáshoz.

1. Tevékenység Csipeszfigurák készítése

Eszközök: A munkához szükséges anyagok, eszközök (Melléklet)

Tanári instrukció:

Elkészítés menete:

Először elkészítjük a figurák testét. Fessétek be a csipeszeket a kívánt színű akril festékkel! Míg száradnak, addig elkészítjük a fejeket. A megadott sablonok alapján nyírjátok ki ollóval a nektek tetsző állatfejeket! Rajzoljátok meg az arcokat filctollal! Ügyeljenek az anyagtakarékosságra! Filcből nyírjátok keskeny csíkot a sálnak! Kössetek rá középen csomót, majd ragasszátok fel a csipeszre ragasztópisztollyal!

A figurákat önmagukban is sokoldalúan fel tudjuk használni: Ajándékkísérőnek, ültető kártyának. A kedves kis figurákat ajándékba vihetjük az óvodásoknak.

2. Tevékenység Egérke tojástartóból

Eszközök: A munkához szükséges anyagok, eszközök (Melléklet)

A tojástartó újrahasznosított papírból készül. Nagyon sokféle felhasználási módja lehet. Jó lehetőséget nyújt arra, hogy a gyerekek figyelmét felhívjuk a környezetvédelem fontosságára.

Elkészítés menete:

A tojástartóból előre kivágjuk a „süveg” formát.

Tanári instrukció:

A süveget alul vágjátok egyenesre! Fogjátok össze egy maréknyi rafiát! Hajtsátok félbe, és kössetek a közepén egy szoros csomót egy másik rafiaszállal! Ragasztópisztollyal ragasszátok fel a süveg aljára! Ez lesz az egérke teste! A farkát pipatisztítóból tesszük rá. Göndörítsétek be a pipatisztító drótot, és ragasztópisztollyal rakjátok az egér hátsó részére! Kisebb rafiacsomót ragasszátok az orr közepére bajusznak! Nyírjátok ki két pici kört szemnek a fehér kartonból! Ragasszátok a bajusz fölé! Rajzoljátok meg a pupillát! Tépjetek két fülformát a maradék tojástartóból! Ezt is ragasszátok fel a szemek fölé! Végül tűzzetek egy kis virágot a feje mellé! Ha több egérkét készítünk, fel is fűzhetjük vékony madzagra. Mutató dísz lesz az óvodai csoportszobában!

III. ÉRTÉKELÉS (5 perc)

Munkadarabok bemutatása

Munkavégzés fegyelme

5. Részmodul

„A, a, a, ma van Szent Gergely napja...”

DRAMATIKUS JÁTÉK BEMUTATÁSA A HELYI ÓVODÁBAN (60 PERC)

A gyerekek felöltik a jelmezeket. Magukhoz veszik a zászlót, dobát, kosarat, tarisznyát, és az óvodások számára készített ajándékokat. Így vonulnak az utcán az óvodába. Közben énekelik a műsorban elhangzó dalokat. Az óvónőkkel előzetesen egyeztetni kell. Készítsék fel a nagycsoportosokat az iskolások fogadására. Amennyiben mód van rá, a műsor után megvendégelhetik az iskolásokat. (tea, süti) Így még ünnepélyesebbé, emlékezetesebbé tehetjük ezt a napot!

A modul megvalósításához szükséges eszközök/ megoldások:

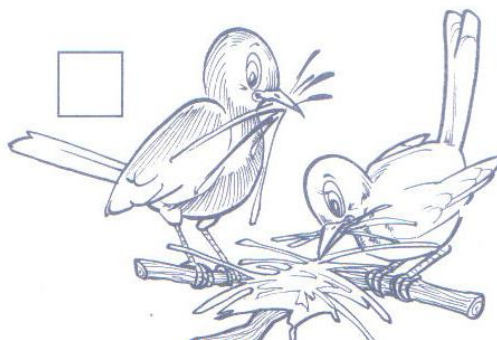
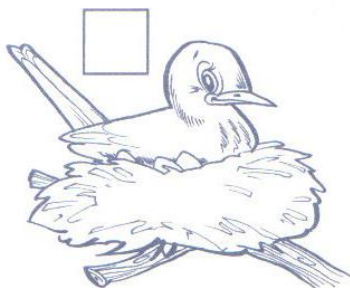
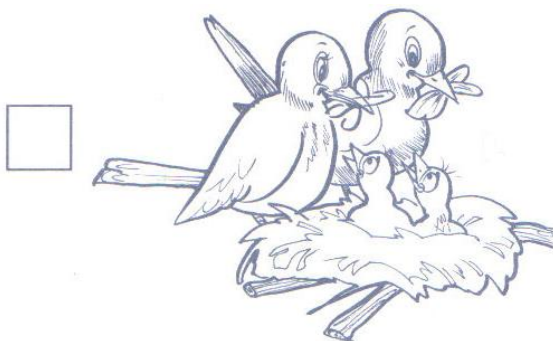
	Becsült költség
Utazás, szervezés, partnerek bevonása	Amennyiben a helyi óvoda gyalog nem közelíthető meg, az igénybe vett helyi közlekedési tarifa
Partnerek: Óvónők, szülők (kíséréshez)	
Tárgyi eszközök: számítógép, projektor	
Anyagigény:	

akrilfesték: filc, színes: Facsipesz natúr 25 db 3 cm-es / Színes karton: Rafia 50 g Zsenília drót 30db/egységár Krepp papír (jelmezhez) Fehér karton (jelmezhez)	598 FT/db 849Ft/m 420Ft 120Ft/ db 350Ft 386Ft 75Ft/ szín 198Ft/db
Egyéb, speciális igény	

Melléklet az első részmodulhoz

3. feladat

Mi jellemző a madarakra? Írd a mondatok után az i (igaz) vagy h (hamis) betűt!

a) Kicsinyeik elevenen születnek.

☐

e) 6 pár lábuk van.

☐

b) Fiókáik tojásból bújnak elő.

☐

f) Testüket toll borítja.

☐

c) Testüket szőr borítja.

☐

g) Egy pár lábuk van.

☐

d) Mellső végtagjuk a szárny.

☐

h) Fejükön csápok vannak.

☐

Képek a hetedik feladathoz

meggyvágó madár

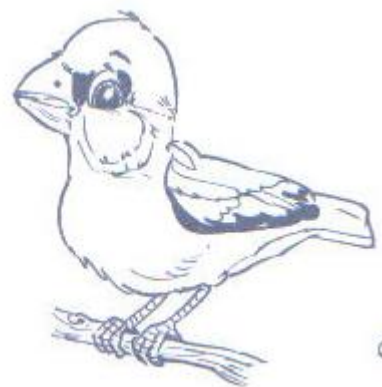
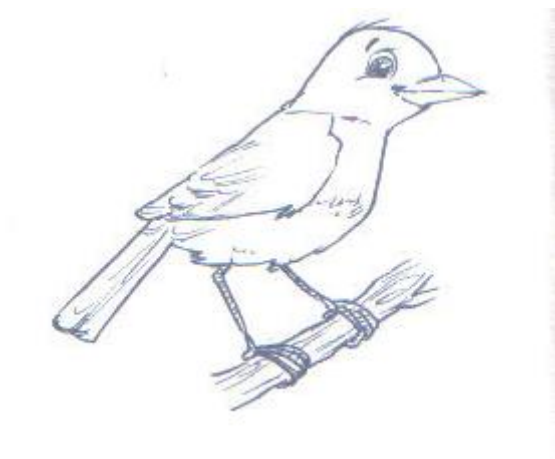
Veréb

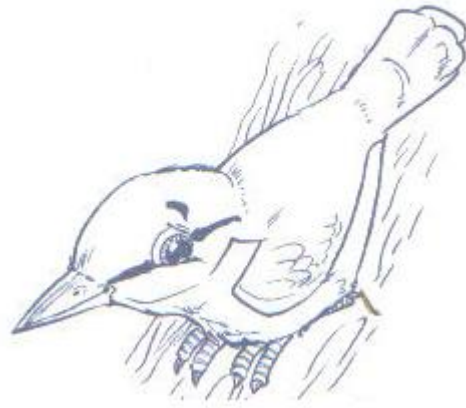
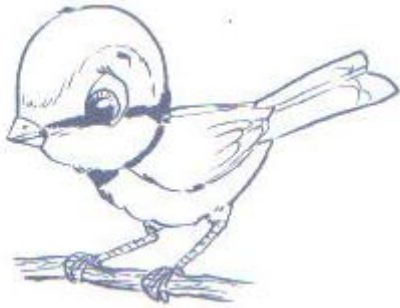

Kékcinege

feketerigó

A gyermekjáték párbeszéde:

- Van-e eladó madarad?
- Van.
- Van-e marabud?
- Nincs. (Felelet a választott madárnevektől függ)
- Hát cinkéd van-e?
- Van.
- Hogy adod?
- Öt forint.

2. részmodul melléklet

A FOGLALKOZÁS ELJI MONDÓKA

Süss fel, nap,
fényes nap,
kertek alatt ludak vannak,
megfagynak.

Süss fel, nap,
fényes nap,
kertek alatt egy kis bárány
majd megfagy.

Süss ki kopasz kert alá,
bújj be hideg föld alá,
süss fel, süss fel,
tavasz napocskája.

Magyar népköltés

A REJTVÉNY BETŰI:

DAMOÁNY, IKÁDOK, AFRAKD, TOKÁNAK, OSZALANN

ADOMÁNY, DIÁKOK, FAKARD, KATONÁK, SZALONNA

Feladatlap a szövegértéshez

1. Húzd alá a szövegben, hogy miért emlékezünk Gergely pápára!

2. Egészítsd ki a hiányos mondatokat!

A Gergely-járás népszokása azért alakult ki, hogy a szegény diákok ---
----- . Azért, hogy minél többen -----
----- . Az iskolások ----- járták
végig a falut.----- gyűjtöttek. Dalokat -----
----- háziaknak. Azok cserében-----, -
-----, ----- adtak.

3. Igaz vagy hamis? Tegyé! I vagy H betűt a mondatok után!

E napon I. Gergely pápára emlékezünk, aki templomok alapítója.

A szegény tanulók ezen a napon adományokat gyűjtöttek.

A diákok kis katonákként járták végig a falut.

Vaskardot is vittek magukkal.

A gyerekek dobbal, zászlóval néhány házba beköszöntöttek.

A háziak a nyársra szalonnát szúrtak, a kosárba tojást tettek.

Gergely-járás

népdal:

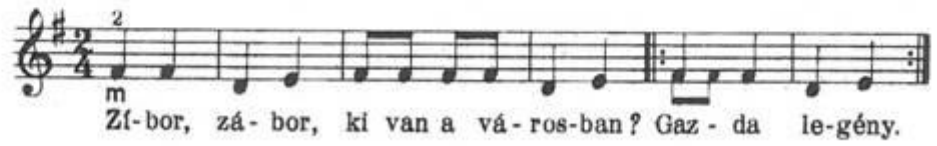
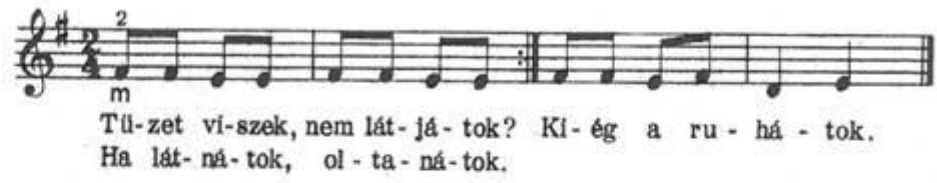

Puzzle:

54

Gergely-járás Műsor:

Beköszöntő

Elöljáró vitézek

Jó napot kívánunk, meg ne ijedjenek,
Itt egy kompánia, semmit se féljenek.
Vagy gyermeket, vagy pénzt nekik
készítsenek.

Szabad-e bejönni a Gergely-járóknak?

DAL

Szent Gergely doktornak,
Híres tanítónknak az ő napján,
Régi szokás szerint,
Menjünk Isten szerint iskolába.

Ti is ezenképpen,
jertek el nagy szépen iskolába,
Holott szép tudományt,
vegyetek adományt üdvösségre.

Gergely pápa

Jertek, el hát vélünk,
mert értetek jöttünk, jó gyermekek,

Mind

Sok áldást úgy vesztek,
Istennél úgy lesztek ti kedvesek.

Álarcos

Mit bámulsz reám vén vasorrú bába,
Nem láttál még embert angyali formába?
Távozz az ártatlan seregtől messzire,
Mert másként jót húzok a hátad közepire.

Katona

Van-e hát a házban,
Kis kompániánkba való gyermek,
Álljon a verbunkba,
Jöjjön iskolába, meg nem bánja.

Gergely pápa:

Én vagyok Gergely pápa,
Pápai trónusomból ím szólok hozzátok,
Ez az én seregem, melyet most itt láttok,
Seregemmel idejöttem nem egyébért,
Hanem annak száma szaporításáért,
Szaporítsátok hát kedves fiatokkal,
Adjátok közinkbe szép ajándékokkal.

Püspök I.:

Ősz hajam, szakállam mutat száz
esztendőt,
Pedig magam alig értem tizenkettőt.
Jártam Óperenciában, a hétfejű sárkány
nagy birodalmában, majdnem elkopott a
lábam a nagy járkálásban.

Püspök II.:

Csúnya az a szoba, mely nincs kimeszelve.
Csúnya az a fiú, ki nincs kiművelve!
Csapj fel tehát hozzánk, pajtás, kisdiáknak,
Benned öröme lesz apádnak, anyádnak.

Mind

(együtt énekelve)

Adjatok gyerecskét
Omne dignum leverendum laude,
Hadd tanuljon könyvecskét,
Tótusz kápusz demizérum fórum domine.

Gergely pápa

(egy lépést kilép a sorból)

Gyere ide kisfiam, mondd el az ábécét!

Ábécés

(a pápához lép)

A – á – bé – cé...

(elakad)

Csak ettől az egytől féltem, rettegtem
Nagyságod eleibe lépni alig mertem.

Kisdobos

Aki nem tanul, üres a feje,
Mint a kisdob belseje,
Aki rosszul nevelkedik,
Mint a dobót ütik, verik.

Püspök:

Hallod-e te Pista, hallgass a szavamra,
Fogd a könyvedet, Tedd a tarisznyába,
Itt lesz csak jó helyed, tanulsz becsületet,
Majd meglásd jó apád és jó anyád szeretet.

Mind*(együtt énekelve)*

Adjatok szalonnát,
Omne dignum leverendum laude,
Hadd csináljunk rántottát,
Tótusz kápusz demizérum fórum domine.

Elöljáró vitéz:*(kiáltja)*

Adjatok Ferencet!

Mind*(válaszolnak rá)*

Hadd tördeljen perecet!

Mind*(együtt énekelve)*

Adjatok kakast,
Omne dignum leverendum laude,
Hadd kaparjon két garast,
Tótusz kápusz demizérum fórum domine.

Kisdiák:*(kiáltja)*

Adjatok gyerecskét!

Mind*(válaszolnak rá)*

Hadd tanuljon könyvecskét!

Mind*(együtt énekelve)*

Adjatok leánykát,
Omne dignum leverendum laude,
Hadd söpörje iskolát,
Tótusz kápusz demizérum fórum domine.

Mind*(együtt énekelve, párosan, szökellve táncolnak)*

Majd úgy fogunk táncolni, mint a molnár tyúkjai, kik jóllaktak búzával, az ellopott árpával, és zabbal.

Legkisebb Gergelyes:

Az á-bé-cé-dé-ef a mi ellenségünk,
Sületlen pogácsa a mi eleségünk,
Kis diákok vagyunk, nincsen feleségünk,
Könyv, papiros, tinta a mi mesterségünk!

Gergely pápa*(egy lépést kilép a sorból)*

Tudtok-e fiaim verseket mondani?

Mind:

Igenis tudunk!

Gergely pápa

Nohát akkor mondjátok!

Mind*(együtt énekelve)*

A, a, a, ma vagyon Gergely napja,
Aki eztet nem tudja, tőlünk megtanulhatja,
A, a, a ma vagyon Gergely napja.

Bé, bé, bé, iskolába menjünk bé,
Szüleink örömére, tanítónknak kedvére,
Bé, bé, bé, iskolába menjünk bé.

I, i, i, örüljünk most ezen mi.

Hogy nem jöttünk hiába e becsületes házba.

I, i, i, örüljünk most ezen mi.

Ku, ku, ku, a kakas kukurikú,

Szeretném a taréját, jó metélttel a nyakát,

Ku, ku, ku, a kakas kukurikú.

Nyársas:

A nyársam is üres, áll, mint a kútágas,
Jól ráillene egy disznó oldalas.

Szalonnából is nem kisebb, mint egy fél ajtó.

Én vagyok a nyársas, a nyársat feltartó.

Ha nem adnak szalonnát, kifúrom a gerendát!

Kosaras:

E kosarat én is elhordoznám akármi nagy
bajjal, csak jól rakják meg hússal és
tojással.

Aztán adhatnának forintot, lázsiást,
De legjobban szeretnék eltenni máriást!
Kérem asszonyomat, adjon vagy két tojást,
Kérem a tarkát, tojjon helyébe mást!
A fekete, sárga, fehér és a suta,
Tojjanak sokakat minden Gergely napra!
Ha ezek nem lesznek, adjatok szalonnát,
Szalonnával együtt tojást és az anyját,
görbe garast, máriást, kocrágó Jutkát,
így vesztek Istentől mindenféle áldást.

Zászlós:

Iskolába a gyöngyélet,
Oda e szép zászló vezet,
Aki nem jön velünk,
Mebánja, de majd későn!

Elöljáró vitéz:

Egrecír!

(kardját a magasba emeli)

*A Gergely járók, mint a katonák,
vezényszóra menetirányba fordulnak, majd
lassan kísétálnak közösen énekelve.*

Mind:

(énekelve)

Köszönjük ezerszer,
Százszor meg ezerszer Ajándéktok.
Áldja meg az Isten,
Szívükből kívánjuk,
Szép házatok!
Az Isten áldása,
És szent áldomása,
Házatokon.
Maradjon mindvégig,
Világ végeztéig,
Jószágtokon!

4. Részmodul melléklet

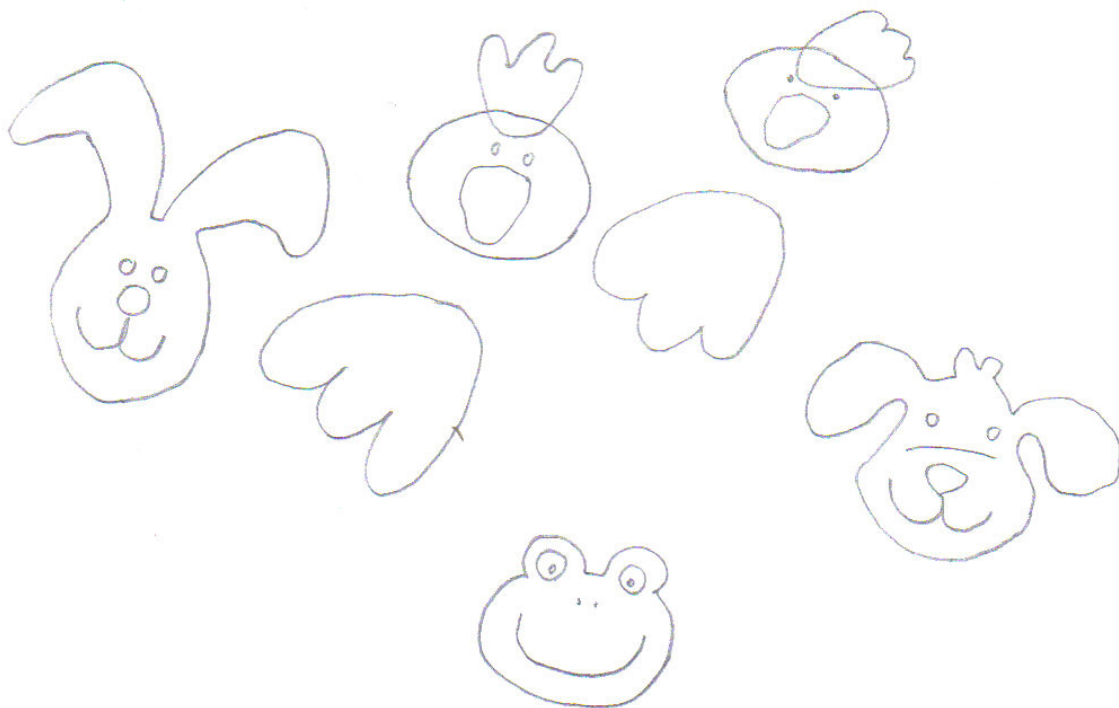
Kézműves tevékenység mintadarabok:

Az alaklemezek a csipeszfigurákhoz:

Csipeszfigurák anyag és eszközszükséglete:

- Facsipesz
- Színes kartonpapír
- Akril festék
- Filcanyag
- Olló
- Ragasztó
- Ecset, ecsetes tál
- ragasztópisztoly

Egérke anyag és eszközszükséglete:

- Tojástartó hegyes része
- Rafia
- Szárazvirág
- Pipatisztító
- Fehér papír
- Ragasztópisztoly
- Olló

Felhasznált szakirodalom:

Magyar Néprajzi Lexikon <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/magyar-neprajzi-lexikon/adatok.html>

Dr. Barsi Ernő: Népi hagyományaink iskolai és amatőr színpadon

Magyar Népzene Tára- Gyermekjátékok

Kósa László-Szederkényi Ágnes: Apáról fiúra

Magyar népi gyermekjátékok

Lázár Katalin: Gyertek-gyertek játszani I.-II.

Gundyné Szerényi Andrea: Csíp, csíp csibőrice

Baji-Gál Ferencné: Drámapedagógia alkalmazása

Báb Játék Bábjáték Szerkesztő: Dr. Horváthné Fülep Éva